

డాక్టర్ పి.ఎస్.గోపాలకృష్ణ

పోస్టుల్ మర్కెట్ కొండాల్ లైఫ్ గా...²

శ్రీపతి పండితారాధ్యుల బాలసుబ్రహ్మణ్యంతో నాది పదు పదుల స్నేహం. బాలునే కాదు.. ఆయన తండ్రిగారు కూడా నాకు బాగా తెలుసు. బాలు గురించి నేను తోలిసారి విన్వది 1960లలో. తను తిరుపతి శ్రీ వేంకటేశ్వర ఆర్ట్ కళాశాలలో ప్రీ యూనివర్సిటీ తరగతిలో చదువుతుండేవారు. నేను శ్రీ వేంకటేశ్వర హైయర్ సెకండరీ పారశాలలో తోమియైదో తరగతి చదివేవాడిని. మా పక్క (మిట్ట) వీధిలో తను ఉండేవారు. మా కొత్త వీధిలో బాలుకు కొందరు చుట్టూలుండేవారు. వారి ఇంటికి వస్తూ పోతూ ఉండేవారు. పాటలు బాగా పాడతాడని బాలుకు అప్పుడే పెద్ద పేరు. ఆ తర్వాత నాకు ప్రత్యక్ష పరిచయం చెన్నపట్టుంలోనే. బాలు పాటలు పాడటం ప్రారంభించి గాయకడిగా స్థిరపడుతున్న సమయంలో నేను మద్రాసులో ఎంపి చదువుతూ ఉండేవాడిని. తిరుపతి పరిచయం వల్ల అప్పుడప్పుడు వాళ్లింటికి వెళ్లు ఉండేవాడిని. అలా వారి తండ్రిగారు కూడా నాకు తెలుసు. బాలులాగానే ఆయన కూడా మృదుస్వభావి. ఆయనకు అనేక విషయాలపై ఆసక్తి. వాళ్లింటికి వెళ్లినప్పుడు వాటిని నాకు చెబుతూ ఉండేవారు. ఈ లక్షణాలు తండ్రి నుంచి బాలుకు సంక్రమించి ఉండవచ్చు. వారిద్దరి మాటలోను, పాటలోను చిన్న అప్పుతి కూడా ఉండేది కాదు. అలా మా పరిచయం పెరిగింది. ఒక దశలో మేము ప్రతి రోజు కలుసుకుంటూ ఉండేవాళ్లం. 1969 అక్టోబర్ నుంచి 1975 చివరిదాకా మేం కలుసుకోని రోజు లేదు. ఆ రోజుల్లో బాలుకు ఒక స్కూల్ టర్ ఉండేది. ఆ స్కూల్ టర్ వెనక సీట్లో కూర్చుని.. ఆయన, నేను అద్దె ఇళ్ల కోసం వేటాడిన రోజులు ఎన్నో! పాటల రికార్డింగులకు వెళ్లిన రోజులు ఇంకెన్నో! వయస్సులో కొద్దిగానే పెద్దయినా- ఆయనను నేను అన్నగారు అని పిలిచేవాడిని. ఆయన నన్ను తమ్ముడు అని పలకరించేవారు. ఈ మధ్యలో కలుసుకున్నప్పుడు కూడా అదే పిలుపు. మొదటి రోజు చూపించిన అప్పాయతలో ఏ లేశం కూడా తగ్గలేదు.

తెలియకపోయినా- నా
అభిప్రాయాలను ఆయన
పరిగణనలోకి తీసుకొనేవారు. దీనిని
వివరించటానికి ఒక ఉదాహరణ
ఉటంకిస్తా. మానవుడు-దానవుడు
సినిమా పాటల రికార్డింగ్సు బాలుతో
పాటుగా నేను వెళ్లా. సీనియర్ సంగీత
దర్జకుడు అశ్వత్థామ ఆ సినిమాకు
సంగీతం అందించారు. సుశీలతో కలిసి
బాలు - 'అఱువూ అఱువున వెలసిన
దేవా' పాటను పాడారు. నేను బయట
కూర్చుని వింటున్నా. రికార్డింగ్
పూర్తయపోయింది. బాలు పాట పాడి
బయటకు వచ్చి "పాట ఎలా ఉంది" అని
అడిగారు. సంగీతానికి నేను శ్రోతనే కానీ
మంచి విమర్శకడిని కాను. అయినా
మనసులో ఏదో వెలితి. పాట శ్రుతి
సరిపోయినట్లు అనిపించటం లేదు. దాంతో బాలుతో కాష్ట
సందిగ్దంగా- "ఎక్కువ శ్రుతిలో పాడితే బావుంటుందేమో!
అన్నా. మమల్ని దూరం మంచి సంగీత దర్జకులు
అశ్వత్థామ గమనిస్తున్నారు. మా దగ్గరకు వచ్చి

బాల సుబ్రహ్మణ్యం గాత్రం-
పి.జి. శ్రీనివాస్, ఏసుదాసు గార్ల
గాత్రాలకు దగ్గరగా ఉన్నట్టు
లనిపిస్తున్నది” అని ఒక సాల
రాజేశ్వరరావు గాలితో చెబితే,
అయిన ఏ మాత్రం
తడుముకోకుండా - “అతని గాత్ర
విడిగా ఉంచి. విడిగానే ఉంటుంటి
అని సమాధానమిచారు.

విషయమేమిటని అడిగారు. బాలు నా అభిప్రాయచేపోరు. అప్పటికే వాద్య కళాకారులు వెళ్లిపోవటాని సరంజామా సర్దీసుకుంటున్నారు. సాధారణంగా ఆరికార్డింగ్ పూర్తయిన తర్వాత మార్గులు చేయటాని సంగీత దర్జకులు ఇష్టపడరు. గాయకులు కూడా ఈ పడతారు. కానీ బాలు ఏ మాత్రం సంకోచం లేకుంటే పెంచి అశ్వత్థామగారికి పాట పాడి వినిపించారు. అశ్వత్థామ గారికి నచ్చింది. వెంటనే ఆయన రికార్డింగ్ ముగించి వెళ్లిపోతున్న వాద్యకళాకారులనూ, సుశీలమల్కీ రికార్డింగ్ ధియేటర్కి పిలిచారు. మరో వెర్ను చేశారు. ఆ పాట ఎప్పుడు విన్నా- బాలు అణుకువు అశ్వత్థామ గారి సౌజన్యం గురుకొనాయి.

బాలుతో అత్యంత సాన్నిహిత్యం ఉన్న సంగీత దర్శకుల్లో కోటి ఒకరు. బాలుతో తనకున్న

బాలు త్వరగా కోలుకోవాలని మీరు పూజలు
చేయించారని తెలిసింది..

అయన ఆస్తుల్లో చేరి. క్రిటికల్ అని వార్తలొచ్చినప్పటి నుంచి నాకు మనసులో అదోలా ఉంది. కాళీ, మూగాంబిక, ధర్మస్థల, శబరిమల తదితర పుణ్యశైతాలకు అయన వివరాలు పంపి పూజలు చేయంచా. మా ఇంట్లో ఆయన పేరు మీద కోర్కెలు ఏర్పడే కుటుంబాల ప్రమాదాల వేద్యాల కాక

పోమం, అభిష్కతం చయించా. పూజలు చయించా

ఈ యు

తెలిసిన పండితులతో ఆశీర్వచనలు ఇప్పించా. మొ
జ్యోతిషుడు 'ఆయనకు రెండు గ్రహాలు బాలేవు. ఎ
క్రిటికల్గా ఉంది. కేతువు-రవికి జపాలు చేయించా
గ్రహాదోషాలకు జపాలు చేయించా. పబ్లిసిటీ కోసం
చేయడం లేదు. ఇప్పటి దాకా ఎవరికే చెప్పలేదు
ఆయన త్వరగా కోలుకోవాలని ప్రార్థిస్తున్నవారెండ
ప్రార్థనలు ఫలించి ప్రమాదం నుంచి బయటపడ
నమ్మకం నాకుంది.

సంగీత దర్శకుడిగా బాలును మీరు కష్టపెట్టిన
సందర్భాలేమైనా ఉన్నాయా?
ఏ పాటనైనా పాడగల గాత్రం ఆయనది. చిరంజీవిగారి
నూరో చిత్రం 'త్రినేత్రుడు' సినిమాలో 'పాప్యా.. ఓ పాప్యా'
అంటూ వెస్తున్న బీట్టతో సాంగ్ కంపోజ్ చేశాం. సాధారణ
— కుచిలి కుచిలి — కుచిలి కుచిలి కుచిలి

గాయకుడికి పై రేంజ్లో ఆ పాట పాడడం కష్టమే.
బాలుగారికి కూడా మొదట పట్టు దొరకలేదు. కానేపు సాధన
చేసి, అద్భుతంగా పాడారు. ఎలాంటి పాట అయినా నేర్చుకుని
పాడేవారు. పాట నేర్చుకున్న తర్వాత వాయిస్ రూమ్లోచి
మమ్మలందరినీ బయటకు వెళ్లిపోమ్మనేవారు. పది పదిహేను
నిముపోలు ఆయన్ని ఒంటరిగా వదిలేస్తే పక్కాగా రెడీ అయి
షైక్ దగ్గరకు వచ్చేవారు. కొన్ని వేల కచేరీలలో హిందీ, తమిక,
తెలుగు పాటలు పాడిన అనుభవం ఆయనది. అందుకే ఏ

చాలా కాలం క్రితం గంధర్వులు
ఆకాశంలో విహారిస్తుంటే.. ఒక గాన
గంధర్వుడు తప్పివేణయి భూలోకానికి
వచ్చేశాడు. ఎలాగా వచ్చాం కదా అని
మానవ రూపం ధరించి అందలకీ
గానామృతం పంచటం

ముదలుపట్టాడు. బాలును చూస్తే
నాకెందుకో ఈ కథ నిజమేనేమో..

ଓର୍ବଳ୍ୟାଦୀ ପାତ୍ରମନ୍ଦିର

ଅନୁଷ୍ଠାନିକ ପରୀକ୍ଷା

ప్రారంభిక వుదు పోతీ కొరకు

ఆంధ్రజ్యుతి

కుటుంబ కదంబం

ఆదవారం • 30 ఆగస్టు 2020

features@andhrajyothy.com

పోలుల్న మేరే గీత్త” అనే ప్రించుల్లో పొడించుకూనికి

బాలును బొంబాయికి పిలిచారు. అప్పటికే బాలు వేల

వాటలు వ్యాడ ఉన్నా అంత గ్రహ నగిత దర్శకున
సంతృప్తివరచగలనా లేదా? అనే సందేహం బాలు

మనసులో ఉంది. బొంబాయి వెళ్లి నోపాదగారి ఇంట్లో పాట రిహర్స్‌ల్నీ చేశారు. ఆ రాత్రి హోటల్కు వచ్చి మూడు గంటల దాకా ప్రాక్షిసు చేశారు. ఉదయం రికార్డింగ్‌కు వెళ్లారు. వాస్తవానికి అది చాలా పెద్ద పాట. ఒక టేక్‌లో పాడటం చాలా కష్టం. నోపాద పాటను విడదీసి రెండు టేక్లు తీసుకుండా మంటే బాలు వినలేదు. ఒక టేక్‌లోనే పాడతానన్నారు. పాడేశారు. ఒకే టేక్‌లో మొత్తం పాట ఓకే అయిపోయింది. కానీ అలావ్ సరిగ్గా రాలేదేమోననేది బాలు అనుమానం. నోపాద గారి దగ్గరకు వెళ్లి మళ్ళీ పాడతానని

‘శంకరాభరణం’
చిత్రానికి జాతీయ
అవార్డు
అందుకుంటూ...

చిత్రాలను వాటన్నింటినీ గుదిగుచ్చి ఆయన అందమైన ప్రక్కిత్వాన్ని ప్రతిష్ఠించే జీవితచరిత్ర దాదాపు పూర్తయింది. దానికి ‘జీవనగానం’ అని తాత్యాలికంగా పేరు పెట్టుకున్నా. ఈ ఏడాది చివరకు విడుదల చేయాలనుకున్నాము. ఇద్దరమూ కలిసి రచనలో అవసరమైన కూర్చులు చేర్చులు చేడ్డామని అనుకున్నాము. ఇంతలోనే అనుకోని అవాంతరం వచ్చి పడింది. అయినా ఆయన దాని నుంచి కోలుకుంటారని.. ముందు అనుకున్నట్లే ఈ ఏడాది చివరకు ఆయనే పుస్తకాన్ని విడుదల చేస్తారని గాఢంగా విశ్వసిస్తున్నా. ఆయన త్వరగా కోలుకోవాలని దేవడిని ప్రార్థిస్తున్నా. మంచివాళ్కు దేవడు ఎప్పుడూ మంచే చేస్తాడు. నా ప్రియాతి ప్రియమైన అన్నగారు బాలు త్వరగా కోలుకొని మనందరి ముందుకు వస్తారు. తమ గందర్గానంతో అందరినీ అలరిపొరు.

(రచయిత ఆకాశవాణి, ప్రోదరాబుద్ద కేంద్రం పూర్వ నిరీశకులు)

స్వదితనం నేర్చింది ఆయనే! నా
 తలో మొడటి పాట పాడింది ఆయనే
 ఆర్ధస్తుతో కలసి పాడాల్సిన పాట.
 తో బిజీగా ఉన్నప్పటికీ మధ్యాహ్నం
 15కి స్వాధియోకు వచ్చి టూన్ న్
 పుకుని 2..30కి రికార్డింగ్ పూర్తి
 రు. కోదండపాణి స్వాధియోలో నా
 ఏంజింగ్ రూమ్ పూజకు వచ్చి.. నా
 నున కిందే కూర్చుని నా కుడికాలుని
 మన చేత్తో తట్టి ‘నువ్వు ఇక్కడ చక్కం
 పు కోటి! నీకు అన్ని కలిసాస్తాయి.

A photograph of two men standing side-by-side, smiling at the camera. They are holding a large, rectangular wooden plaque. The plaque has a textured, bark-like surface. In the center, it features the number '10' in a large, stylized font. Above '10' is a circular emblem containing a bird. Below '10' is the word 'YEAR' and at the bottom, it says 'BOGAMOVIES PRESENTED TO: Mr. KOTI'. The man on the left is wearing a light-colored shirt with blue stripes and glasses. The man on the right is wearing a grey checkered shirt. They are standing in front of a background of vertical yellow, red, and black stripes.

సమస్యెం లేదు' అన్నారు. కృష్ణగారి దగ్గరకు బాలును తీసుకువెళ్లాలనుకున్నాం. ఆయన అంగీకరించారు. పద్మాలయా స్టూడియో ఆఫీసులో వారిద్దరూ కలిసారు. కృష్ణగారు ఆయనను చూసిన వెంటనే- 'బాలూ! ఎలా ఉన్నావ్' అని పలకరించారు. ఆ తర్వాత ఇద్దరూ చాలాసేపు మాట్లాడుకున్నారు. మేం 'హామ్యుయ్యా' అనుకున్నాం. కదసుఖాంతమయింది.

యువగాయకులు బాలు దగ్గర నుంచి ఏం నేర్చుకోవాలి?

సంగీతపరంగా ఆయన ఒక మేరు శిభిరం. అంతకన్నా ముఖ్యంగా- మనిషి ఎలా నడుచుకోవాలి? భాషను ఎంత గౌరవించాలి? అనేవి ఆయనను చూస్తే తెలుస్తుంది. తెలుగింత అందంగా మాట్లాడతారో.. కన్నడ, తమిళం, హిందీ, ఇంగ్లీష్.. అన్ని భాషలు అంతే అందంగా మాట్లాడతారు. అంత బహుముఖ ప్రజ్ఞాశాలైనా- ఎంతో వినయంగా ఉండటమే ఆయన గొప్పతనం.

